

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectionarius de tempore - Cod. Aug. perg. 13

[Reichenau ?], [13. Jh.]

In ocatva pasche. Sermo b. Gregorii pape. lectio I. Secundum Iohannem [= 20,19-31]. Omelia b. Gregorii pape de eadem lectione.

[urn:nbn:de:bsz:31-41548](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-41548)

Oschalis sollempnitatis nobilitate. aliquid loquamur. Hanc enim recte nobilitatem sollempnitatis dicam quia sollempnitates ceteras ante cedit. Sicut enim in sacro eloquio sancta sanctorum. ut cantica canticorum pro sui magnitudine dicuntur. ita hec festiuitas. recte dici potest sollempnitas sollempnitatum. Ex hac quippe sollempnitate. exemplum nobis resurrectionis datum est. spes celestis patrie aperta. et facta est super regnum iam presumptibilis gloria. Per hanc electi. qui quamuis in tranquillitas sinu. tamen apud inferni claustra tenebantur. ad paradisi amena reducti

sunt. Tu autem. **II.**

Quod ante passionem suam promisit. in resurrectione sua dominus impleuit. Si exaltatus fuero a terra. omnia traham ad me. Omnia etenim traxit. qui de electis suis apud inferos nullum reliquit. Omnia abstulit. utique electa. Neque etenim infideles quosque. et propter suorum criminibus. eternis suppliciis deditos. aduenientia resurgendo reparauit. sed illos ex inferni claustris rapuit. quos suos infide. et actibus recognouit. Unde recte posee dicitur. Ego mors tua o mors. ero mors tua inferne. Id

namque quod occidimus agimus ut penitus non sit. ex eo autem quod mordemus partem abstrahimus. partemque relinquamus. Quia ergo in electis suis funditus occidit mortem. mors mors extitit. quia uero ex inferno partem abstulit. et partem reliquit. non occidit funditus. sed

Anomordit infernum. **III.**

Aut ergo. ero mors tua o mors. De si apte dicat. Quia in electis meis te funditus primo. ero mors tua inferne. quia sublatis eis te penitus transfigo. Que est ergo sollempnitas. que inferni claustra destruxit. et ianuam nobis regni celestis aperuit. Inquiramus subtilius nomen eius. Requiritur egregius predicator. uideamus quid de eius estimatione denuntiet. Aut enim. Et enim pascha nostrum immolatus est christus. Si igitur pascha christus. pensandum nobis est. quid de pascha lex loquitur. ut indagemus subtilius. an de christo dicta uide

antur. **IIII.**

Moyses ait. Sument de sanguine agni. et ponent super utrumque postem. et in superluminaribus domorum. in quibus comedent illum. Et edent carnes nocte illa assas igni. et ahimos. panes cum lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo crudum quid. nec coctum aqua. sed assum tantum igni. Caput cum pedibus eius. et intestinis uorabitur. nec remanebit ex eo quequam usque mane. Siquid residui fuerit. igni

comburetis. Ubi et additur: Sic autem comedetis illum. Renes vestros accingetis: calciamenta habebitis in pedibus vestris: tenentes baculos in manibus: et comedetis festinantes. Quae uidelicet cuncta magnam uobis edificationem parunt: si fuerint mystica inter-

Preparatione discussa. **v.**
Quid sit sanguis agni: non iam audiendo: sed bibendo didicistis. Qui sanguis super utrumque postem ponitur: quando non solum ore corporis: sed etiam ore cordis hauritur. In utroque enim postem agni sanguis funditur: quando sacramentum passionis illius: cum ore ad redemptionem sumitur: ad imitationem quoque intenta mente cogitatur. Nam qui sic redemptoris sui sanguinem accipit: ut imitari passionem illius nec dum uelit: in uno postem sanguinem posuit. **vi.**

Qui etiam in superluminariis domorum ponendus est.
Quid enim spiritus iter domos: nisi mentes nostras accipimus: in quibus per cogitationem inhabitamus? Cuius domus super luminare est: ipsa intentio: quae praeminet actioni. Qui igitur intentionem cogitationis suae ad imitationem dominice passionis dirigit: in superluminari domus agni sanguinem ponit. Haec certe domus nostra: ipsa sunt corpora: in quibus quo usque uiuimus habitamus: et in superluminari domus agni sanguinem

ponimus: quia crucem passionis illius in fronte portamus. De quo adhuc agno subditur: Et edent carnes nocte illa: assas igni. Tu autem. **vii.**

In nocte quippe agnum comedimus: qui in sacramento modo dominicum corpus accipimus: quando adhuc ab inuicem nostras conscientias non uidemus. Quae tamen assande sunt carnes igni: quia nimirum dissoluit carnes: quasi aqua coquerit: quod uero ignis sine aqua excoquit roborat. Carnes itaque agni nostri ignis coxit: quia eum ipsa uis passionis illius: ad resurrectionem ualentiore reddidit: atque ad incorruptionem roborauit. Quia enim ex morte passionis conualuit: uide licet carnes illius ab igne duruerunt. Unde etiam per psalmistam dicitur: Exaruit uelud testa uirtus mea. **viii.**

Quid est testa ante ignem: nisi moue uitum? Sed ei exigue agitur: ut solidetur. Uirtus ergo huius mandatis eius: uelud testa exaruit: quia ab igne passionis: ad uirtutem incorruptionis creuit. Sed sola redemptoris nostri precepta sacramenta: ad ueram sollemnitatem mentis non sufficiunt: nisi eis quoque et bona opera iungantur. Quid enim prodest corpus et sanguinem illius ore percipere: et ei peruersis moribus contraire? Unde bene adhuc ad comedendum subditur: et ad humos panes cum lactucis agrestibus? Panes quippe sine fermento comedit:

qui recta opera sine corruptione uanę glo-
rie exercet. qui mandata misericordie sine
ammixtione peccati exhibet. ne puerse
diripiat. quod quasi recte dispensat.
Hoc quoque peccati fermentum bone actio-
ni miscuerant. quibus prophete uoce pin-
crepationem dñi dicebat. Venite ad be-
thel. & imple agite. Atque post pauca. Et
sacrificate de fermento laudem. De fer-
mento namque laudem immolat. qui deo
sacrificium de rapina parat. Lactuce
uero agrestes. ualde amare sunt. Lactucę
ergo agni cum lactucis agrestibus sunt
edende. ut cum corpus redemptoris ac-
cipimus. nos pro peccatis nostris inflectibus
affligamus. quatinus ipsa amaritudo
penitentię abstergat a mentis stomacho
puerse humorem uite. *Secundum Iohannem.*
Nullo tempore. **C**um esset sero die illo
una sabbatorum & fores essent clause.
ubi erant discipuli congregati propter
metum iudeorum. uenit ihesus & stetit in
medio & dixit eis. Pax uobis. Et cum
hoc dixisset. ostendit eis manus & lat.
Gausi sunt ergo discipuli. uiso dño.
Dicit ergo eis iterum. Pax uobis. Sicut
misit me pater. & ego mitto uos. Hoc
cum dixisset. insufflauit & dicit eis.
Accipe spiritum meum. Quorum remiseritis pec-
cata remittuntur eis. & quorum retinue-
ritis. retenta sunt. Thomas autem unus
de duodecim qui dicitur didimus.
non erat cum eis. quando uenit ihesus.
Dixerunt ergo ei alii discipuli. Uidi

mus dñm. Ihesus autem dixit eis. Nisi uide-
ro in manibus eius. fixuram clauorum.
& mittam digitum meum in locum cla-
uorum. & mittam manum meam
in latus eius. non credam. Et post dies
octo iterum erant discipuli eius. intus.
& thomas cum eis. Venit ihesus ianuis clau-
sis. & stetit in medio & dixit. Pax uobis.
Deinde dicit thomas. Infer digitum
tuum huc. & uide manus meas. & affer
manum tuam. & mitte in latus meum. &
non esse incredulus sed fidelis. Re-
spondit thomas. & dicit ei. Dñs meus.
& dñs meus. Dicit ei ihesus. Quia uidisti
me credidisti. beati qui non uiderunt
& crediderunt. Multa quidem & alia
signa fecit ihesus in conspectu discipu-
lorum suorum. que non sunt scripta in
libro hoc. Hec autem scripta sunt.
ut credatis quia ihesus est christus filius
dei. & ut credentes uitam habeatis in
nomine ipsius. *OMNES. B. GREGO-
RII PP. DE FEDE LECTIO PRIMA LECTIO*
Panimum pulsat. quomodo post resur-
rectionem corpus dñicum uerum
fuit. quod clausis ianuis ad discipu-
los ingredi potuit. Sed sciendum
nobis est. quod diuina operatio. si-
ratione comprehenditur. non est am-
mirabilis. nec fides habet meritum.
cui humana ratio prebet experimentum.
Sed hec ipsa redemptoris nostri opera

que ex semetip[s]is comprehendere nequaquam
possunt. ex alia eius operatione pensan-
da sunt. ut rebus mirabilibus fidem
prebeant. facta mirabiliora. In iud enim
corpus d[omi]ni intrauit ad discipulos iam
is clausis. quod uidelicet ad humanos
oculos. p[er]natiuitatem sua clauso exiit

Quero uirginis. *x.*
uid ergo mirum. si clausis
ianuis post resurrectionem
suam
iam uicturus intrauit. qui mortuus
ueniens. non aperto utero uirginis ex-
iit. Sed quia illud corpus quod
uideri poterat. fides intuentium du-
bitabat. ostendit eis p[er]tinus manus
et iatus. Palpandam carnem prebuit.
quam clausis ianuis introduxit. Qua
inter duo mira. et iuxta humana rati-
onem sibi ualde contraria ostendit.
dum post resurrectionem corpus su-
um. et incorruptibile. et tamen palpa-
bile demonstrauit. Nam et corrumpi
necesse est quod palpatur. et palpari
non potest. quod non corrumpitur.
Sed miro modo atq[ue] inestimabili. re-
demptor n[ost]r[us] et incorruptibile post
resurrectionem et palpabile corpus
exhibuit. ut monstrando incorrupti-
bile inuaret ad p[er]manens. et p[re]bendo pal-
pabile formaret ad fidem. Et incor-
ruptibile se ergo et palpabile demon-
strauit. ut p[er]fecto esse post resurre-
ctionem ostenderet corpus suum. et ei

dem nature. et aternis glorie. *xii.*

Dicit eis. Pax uobis. Sicut
misi me pater. et ego mit-
to uos. Pater filium misit.
qui hunc p[re]demptio[n]e generis huma-
ni incarnari constituit. Quem uidelicet
in mundo uenire ad passionem uoluit.
sed tamen amauit filium. quem ad passi-
onem misit. Uictos uero apostolos do-
minus. non ad mundi gaudia. sed sic
ipse missus est. ad passionem in mundo
misit. Quia ergo et filius amatur a pa-
tre. et tamen ad passionem mittitur.
ita et discipuli amantur a d[omi]no. qui
tamen ad passionem mittuntur in mun-
do. Itaq[ue] dicitur. Sicut misit me pater.
et ego mitto uos. id est ea uos caritate
diligo. cum inter scandala p[er]secutorum
mitto. qua me caritate pater diligit.
quem uenire ad tolerandas passionem
fecit. Quamuis mitti etiam iuxta natu-
ram diuinitatis possit intelligi. Co-
enim ipso a patre filius mitti dicitur.

Squo a patre generatur. *xii.*
anctum quoq[ue] sp[iritu]m. qui cu[m]
sit coequalis patri et filio.
non tamen incarnatus. isdem se filius
mittere p[ro]hibet dicens. Cum uenerit
paracletus. quem ego mitto uobis a pa-
tre. Si enim mitti solummodo incar-
nari deberet intelligi. sanctus p[er]cul-
dubio sp[iritu] nullom[od]o diceretur mitti. q[ui]
nequaquam incarnatus est. sed eius
missio ipsa p[ro]cessio est. qua de patre

preedit et filio. Sicut itaque spiritus sanctus mitti dicitur quia preedit: ita et filius non incongrue mitti dicitur: quia generatur. Hoc cum dixisset: insufflauit et dicit eis: Accipite spiritum sanctum. Querendum nobis est: quid est quod spiritum sanctum dominus noster: et semel dedit in terra consistens et semel celo presidens. Neque enim alio in loco datus spiritus sanctus: apte monstratur: nisi nunc cum per insufflationem precepitur: et postmodum cum de celo ueniens in linguis uariis demonstratur. Cur ergo prius in terra discipulis datur: postmodum de celo mittitur: nisi quod duo sunt precepta caritatis: dilectio uidelicet dei et proximi. Intra datur spiritus ut diligatur proximus: ex celo datur spiritus: ut diligatur deus. Tu autem.

Act. 11. Incipiunt actus apostolorum. l. 1.

PRIUMA QUI dem sermonem feci de omnibus: o theophile: que cepit ihesus facere et docere: usque in diem qua precepit apostolis: per spiritum sanctum quos elegit assumptus est. Quibus et prebuit se ipsum uiuum: post passionem suam in multis argumentis per dies quadraginta apparet eis: et loquens de regno dei. Et conuiescens: precepit eis ab ierosolimis ne discederent: sed expectarent promissionem patris: quam audistis inquit per os meum: quia io-

hannes quidem baptizauit aqua: uos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies. Tu autem. 11.

Igitur qui conuenerant interrogabant eum dicentes: Domine: si in tempore hoc restitues regnum israhel. Dicit autem eis: Non est uestrum nosse tempora uel momenta que pater posuit in sua potestate: sed accipietis uirtutem super uenientis spiritus sancti in uos: et eritis mei testes in iherosolimis et in omni iudea et samaria: et usque ad ultimum terre. Et cum hec dixisset: uidentibus illis eleuatus est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur in celum euntem illum: ecce duo uiri astiterunt iuxta illos inuestibus albis: qui et dixerunt: Viri galilee: quid statis aspicientes in celum? Hic ihesus qui assumptus est a uobis in celum: sic ueniet quemadmodum uidistis eum euntem in celum. 111.

Tunc reuersi sunt in ierosolimam a monte qui uocatur oliueti: qui est iuxta iherosolimam: sabbati habens iter. Et cum introissent in cenaculum: ascenderunt ubi manebant Petrus: et iohannes: iacobus: et andreas: philippus et thomas: bartholomeus et matheus: iacobus alpheus: et symon helotes: et iudas iacobi. Hi omnes erant perseuerantes unanimiter in oratione: cum mulieribus: et maria matre ihesu et fratribus eius. Indiebus illis: exiit